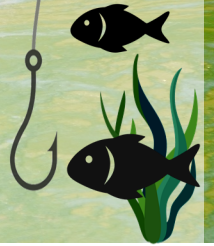

စဉ်ယါနိဉ်ဘဲးထံရံယါ

ဟီဉ်ဆုးအတၢ်ဘိဉ်ထီဉ်ဖးထီဉ်လၢ အမၤဟးဂူဟးဂီၤတၢ်သ့

(Cyanobacterial Harmful Algal Blooms)

တၢ်နိဉ်ကျဲလၢ တၢ်တခွဲညဉ်တၢ်မၤကျိကျဲ ဒီးတၢ်အိဉ်ညဉ်အပူၤဖျဲးဒီးတၢ်ဘဉ်ယိဉ်လၢ
Wisconsin အထံကမၤဒီးထံကျိတဖဉ်အပူၤ

စဉ်ယါနိဉ်ဘဲးထံရံယါ ဟီဉ်ဆုးအတၢ်ဘိဉ်ထီဉ်ဖးထီဉ်လၢ အမၤဟးဂူဟးဂီၤတၢ်သ့ မ့ၢ်မနုၤလဲဉ်.

စဉ်ယါနိဉ်ဘဲးထံရံယါ (လၢအဲး-လၢဟီဉ်ဆုး) မ့ၢ်ဝဲ န့ဆၢတၢ်သးသမူအိဉ်တဖဉ် လၢတၢ်ယုထံဉ်န့ၢ်အီၤလၢ ထံကမၤ, ထံကျိဒီးနိဉ်ဖိတဖဉ်လၢ Wisconsin အပူၤန့ၢ်လီၤ. မ့ၢ်တၢ်ကပီၤဒီး တၢ်န့ၢ်ဂံၢ်န့ၢ်ဘၢအါမးဒ်အမ့ၢ် ဖိး(စ)ဖြး(စ)ဒီးန့ၢ်ထီဉ်က့ၢ်(န)န့ၢ် မၤဒိဉ်ထီဉ်အါထီဉ်စၢၤ ဆဉ်ယါနိဉ်ဘဲးထံရံယါအနီဉ်ဂံၢ်အါမးဒီး ဒုးအိဉ်ထီဉ်ဟီဉ်ဆုး **အတၢ်ဘိဉ်ထီဉ်ဖးထီဉ်** န့ၢ်လီၤ. တၢ်ဘိဉ်ထီဉ်ဖးထီဉ်တဖဉ်အံၤ ဘဉ်တၢ်သ့ညါအီၤလၢ စဉ်ယါနိဉ်ဘဲးထံရံယါဟီဉ်ဆုးအတၢ်ဘိဉ်ထီဉ်ဖးထီဉ်လၢ အမၤဟးဂူဟးဂီၤတၢ်သ့ မ့တမ့ၢ် **cyanoHABs** မ့ၢ်လၢအဝဲသ့ဒုးအိဉ်ထီဉ်တၢ်အစုဉ်တဖဉ် လၢတၢ်ကိးအီၤလၢ စဉ်ယါနိဉ်အစုဉ်, မ့တမ့ၢ် တၢ်ဘဉ်ဒိအဂူၤအဂၤတဖဉ်လၢ ပုၤကူပုၤကညီ, ဆဉ်ဖိကီၢ်ဖိ, ဒီးန့ၢ်ဆၢဉ်ဉ်ယါန့ၢ်လီၤ.

CyanoHABs မၤဘဉ်ဒိညဉ်ဒီး တၢ်လၢအမူလၢထံကျိအဂၤတဖဉ်ဒ်လဲဉ်.

CyanoHABs ကဲတၢ်လီၤဘဉ်ယိဉ်လၢ တၢ်လၢအမူလၢထံကျိတဖဉ် အသးသမူဒီးအတၢ်အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ့န့ၢ်လီၤ. စဉ်ယါနိဉ်ဘဲးထံရံယါအါမးလၢထံပူၤန့ၢ် မၤဟးဂီၤဆဉ်ဖိကီၢ်ဖိအိဉ်ဆိးလီၢ်, တြီမၤတံာ်တၢ်ညဉ်အခဉ်သံဉ်တဖဉ် ဒီးမၤကီမၤခဲညဉ်လၢ အတၢ်ယုအိဉ်ဆဉ်န့ၢ်လီၤ. ဝဲ cyanoHAB အုဉ်ထီဉ်ကျိထီဉ်အခါ စူးကါဝဲအီးစံဉ်က့ၢ်လၢထံပူၤလီၤ. ညဉ်တဖဉ်လၢ တသါဘဉ်အီးစံဉ်က့ၢ်လၢလၢလီဉ်လီဉ်တဖဉ်န့ၢ် ကသံကွံာ်ဝဲ မ့တမ့ၢ် ကဘဉ်ဟးထီဉ်လၢတၢ်လီၢ်ဝဲန့ၢ် ဒ်သိးကမူအဂီၢ်န့ၢ်လီၤ. ညဉ်တဖဉ် မ့ၢ်ဘဉ်ဒွဲးဘဉ်ဒွါလၢ စဉ်ယါနိဉ်အစုဉ်န့ၢ် တူၢ်ဘဉ်သ့နီၢ်ခိက့ၢ်ဂီၤအတၢ်ဟးဂီၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်သံန့ၢ်လီၤ. ညဉ်တဖဉ်သံအါအါဂီၢ်ဂီၢ်သတူၢ်ကလၢ လၢဟီဉ်ခိဉ်ဒိဘဉ်ညါန့ၢ် ကဲထီဉ်ဝဲလၢ တၢ်ဘိဉ်ထီဉ်ဖးထီဉ်တဖဉ်အံၤအယိလီၤ.

ထံပူၤ cyanoHAB မ့ၢ်အိဉ်န့ၢ် ပုၤကအိဉ်ညဉ်လၢ Wisconsin ထံကမၤအပူၤအဂီၢ် ပူၤဖျဲးဒီးတၢ်ဘဉ်ယိဉ်ခါ.

တုၤခဲအံၤတၢ်အုဉ်သးတဖဉ်စံးဝဲလၢ ပုၤမ့ၢ်အိဉ်ညဉ်တဘျီ (လၢတၢ်ဖိဉ်န့ၢ်အီၤ တချုးတၢ်ဘိဉ်ထီဉ်ဖးထီဉ်, ဝဲတၢ်ဘိဉ်ထီဉ်ဖးထီဉ်အပူၤမ့တမ့ၢ်အဝံၤ) အညဉ်ထူဉ်ထံးရှု, လၢတၢ်သ့ညါအီၤလၢ တၢ်ညဉ်လၢတၢ်ထုးကွံာ်အယံန့ၢ် တၢ်ဘဉ်ယိဉ်တအိဉ်အါအါလၢ ပုၤကညီအတၢ်အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ့ဘဉ်န့ၢ်လီၤ. ဘဉ်ဆဉ် **တၢ်အိဉ်ကွံာ်ညဉ်ဒိဘဉ်ညါ, ပဉ်ယုာ်ဒီးအနီၢ်ခိက့ၢ်ဂီၤဒွဲးလၢန့ၢ် လီၤဘဉ်ယိဉ်လၢတၢ်အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ့အဂီၢ်လီၤ.** တၢ်အံၤမ့ၢ်ဝဲလၢ စဉ်ယါနိဉ်အစုဉ်တဖဉ်န့ၢ် အါတက့ၢ်အါထီဉ်ဂီၢ်ထီဉ်ဝဲလၢ နီၢ်ခိပူၤက့ၢ်ဂီၤဒွဲးတဖဉ်လၢအမ့ၢ် သ့ညိဒီးကလ့ၢတဖဉ်, ဒီးတမ့ၢ်လၢအညဉ်အပူၤဘဉ်အယိလီၤ. တုၤခဲအံၤန့ၢ် တၢ်ဟ်ဖျါထီဉ်ဘဉ်ယး ပုၤလၢအဆိးက့ၢ်ဖျိ တၢ်အိဉ်ညဉ်လၢတၢ်ဖိဉ်န့ၢ်အီၤ ဝဲဟီဉ်ဆုးအတၢ်ဘိဉ်ထီဉ်ဖးထီဉ်အတီၢ်ပူၤဘဉ်ဆဉ် တၢ်လိဉ်ဘဉ်ဒီးတၢ်ယုသ့ညါအါထီဉ် လၢကနၢ်ပၢတၢ်ဘဉ်ယိဉ်လၢပုၤကညီအတၢ်အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ့အဂီၢ်, လီၤလီၤဆီဆီလၢ ကတီၢ်ယံာ်တၢ်အိဉ်ညဉ်လၢ အဘဉ်ဒွဲးဘဉ်ဒွါလၢ cyanoHABs န့ၢ်လီၤ. အဲအံၤအဂီၢ် ကီၢ်စဉ်အဆူဉ်ချ့တၢ်နိဉ်ကျဲလၢ တၢ်အိဉ်ညဉ်လၢအဘဉ်ဒွဲးဘဉ်ဒွါလၢ cyanoHAB အဂီၢ်န့ၢ် တအိဉ်ဒီးဘဉ်.

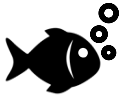

P-03625KA (06/2024)

WISCONSIN HARMFUL ALGAL BLOOMS PROGRAM
Bureau of Environmental and Occupational Health
Department of Health Services | Division of Public Health

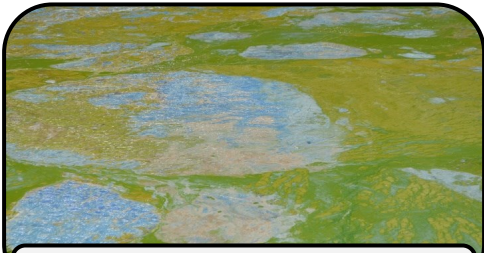

ယကဘဉ်မပူမဖျေးယသးဒီးတၢ်ဘဉ်ယိဉ် ဖဲတၢ်ဖိဉ်ညဉ်အကတီၢ်အပူၤဒဲလဲဉ်.

ဟ်ညဉ်ဟ်သး ဟီဉ်ဆုးအတၢ်ဘိဉ်ထီဉ်ဖးထီဉ်အပနီဉ်တဖဉ်တက့ၢ်.

ထံလၢအဘဉ်အဒီးအသိအိဉ်လၢထံဖဲခိဉ် မ့ၢ်တၢ်ပနီဉ်လၢ ထံအံၤတပူၤဖျေးဒီးတၢ်ဘဉ်ယိဉ်န့ဉ်လီၤ. ထံမ့ၢ်ကဲထီဉ်သးဒဲအံၤန့ဉ် ပဟ့ဉ်ကုဉ်န့ၤလၢ နကကွၢ်ဃုတၢ်တခွဲညဉ် အဂၤတလီၢ်န့ဉ်လီၤ-

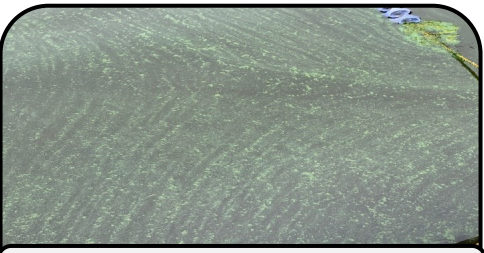
လီၤကဲဒ် ကသံဉ်ဖူလီၤဂၢ်

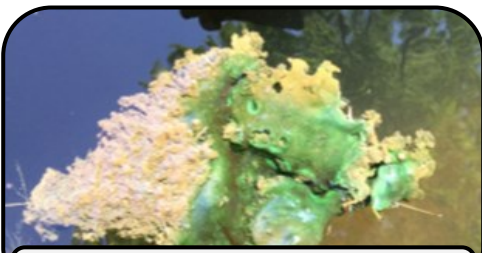
ဘဉ်အဘဉ်သီ မ့တမ့ၢ် အိဉ်ဒီးအလွဲၢ်အါကလုာ်

လီၤကဲဒ်ပထိးလါတၢ်ထံ

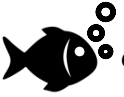
အိဉ်ဒီးအဖိးလါဆဲးဖိတဖဉ် လၢအထီဉ်ဖိ

အိဉ်ဒီးထံသဘ့ မ့တမ့ၢ် တၢ်သဘျးတဖဉ်

အိဉ်ဒီးညဉ်မ့တမ့ၢ်ဆဉ်ဖိကီၢ်ဖိအဂၤလၢအသံ

ပလီၢ်ညဉ်ပလီၢ်သး ဘဉ်ဃးညဉ်လၢနဖီဉ်န့ဉ်တက့ၢ်.

နမ့ၢ်ဆၢတၢ်လၢ ကဖီဉ်ဒီးအိဉ်ညဉ်လၢ ထံလၢအိဉ်ဒီးတၢ်ဘိဉ်တၢ်ဖးန့ဉ် ပိာ်ထွဲတၢ်ဟ့ဉ်ကုဉ်တဖဉ်အံၤတက့ၢ်-

✓ ဟးဆုးတၢ်ထိးထံလၢ အိဉ်ဒီးတၢ်ဘိဉ်ထီဉ်ဖးထီဉ်တဖဉ်တက့ၢ်. နညဉ်မ့ၢ်ဘဉ်ဒွဲးဘဉ်ဒွဲးလၢထံဝဲန့ဉ်ဒီး သ့ကဆီကွံာ်အီၤလၢ ထံကဆီတက့ၢ်.

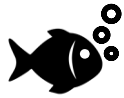
✓ ညဉ်ကွၢ်ဂီၤဒွဲးတဖဉ်လၢ အိဉ်ဒီးအစုာ်အိဉ်သ့အယိ ကြၢာ်ထုးထီဉ်ကွံာ် နီၢ်ခိကွၢ်ဂီၤဒွဲးဒီးအသိတဖဉ်တက့ၢ်. ဒ်သိးနသုတကူးတၢ်ဘဉ် နီၢ်ခိကွၢ်ဂီၤဒွဲးတဖဉ်တဂ့ၤအဂီၢ် ပလီၢ်နသးတက့ၢ်.

✓ သ့ကဆီညဉ်အညဉ်လၢထံကဆီ တချူးတၢ်ဖိအီၤ မ့တမ့ၢ်မၤခုဉ်လီၤသကၢအီၤ ဒ်သိးကကြၢာ်ထုးထီဉ်ကွံာ် တၢ်အစုာ်အဘျဉ်တဖဉ်အဂီၢ်တက့ၢ်.

ပလီၢ်ညဉ်ပလီၢ်သးလၢ ကဲအသံးအကဲအဂၤတဖဉ်တက့ၢ်.

မၢာ်ချုဉ်ရံဉ်, polychlorinated biphenyls (ပိာ်လိဉ်ချိဉ်ရံဉ်နးတၢ်း ဘဲဉ်ဖံဉ်နၢာ်, PCBs), ဒီး per- and polyfluoroalkyl substances (ဖၢာ်ဒီး ပိာ်လိဉ်ဖျုဉ်အိဉ်ရံဉ်အဲ(လ)ကါ(လ) ကဲအသံးအကဲတဖဉ်, PFAS) မၤဘဉ်အဘဉ်သီထံဒီး န့ဉ်လီၤလၢညဉ်ထံးရှုတဖဉ်အပူၤသ့စ့ကီးလီၤ. တဒ်သိး cyanoHABs ဘဉ် ဆူဉ်ချုတၢ်ဘဉ်ဒိတဖဉ်လၢ ပုၤတူၢ်ဘဉ်သ့လၢတၢ်အိဉ်ညဉ်လၢ အဘဉ်ဒွဲးဘဉ်ဒွဲးဃာ်လၢကဲအသံးအကဲတဖဉ်အံၤန့ဉ် ဘဉ်တၢ်မၤလိအီၤဂ့ၤဂ့ၤ, ဒီးကီၢ်စဲဉ်တၢ်န့ဉ်ကျဲအိဉ်ဝဲလၢ ကမၤစၢၤပုၤတဖဉ် ဒ်သိးကပူၤဖျေး ဒီးအီၤအဂီၢ်န့ဉ်လီၤ. ပုၤကိးဂၢဒဲး, ဘဉ်ဆဉ်လီၤလီၤဆီဆီဖိသုဉ်တဖဉ်, ပုၤလၢအိဉ်ဒီးဟးသး မ့တမ့ၢ်ဒါထီဉ်တဖဉ် ဒီးပုၤလၢအကွၢ်ထွဲပုၤဆါတဖဉ် ကြၢးဟးဆုးကဲအသံးအကဲတဖဉ်အံၤ လၢညဉ်အပူၤန့ဉ်လီၤ. န့ဉ်လီၤကွၢ် Wisconsin Department of Natural Resources ([န့ဆၢဉ်ခိဉ်ဃၢၤတၢ်အိဉ်ယၢၤဝဲၤကျိၤ, WI DNR](http://dnr.wi.gov/topic/Fishing/consumption)) လၢ dnr.wi.gov/topic/Fishing/consumption ဒ်သိးကမၤလိအါထီဉ်အဂီၢ်တက့ၢ်.

တချူးနလဲၤန့ဉ် သ့ဉ်ညါတက့ၢ်.

တချူးလၢနလဲၤဆူထံအအိဉ်န့ဉ် မၤလီၤတၢ်လၢ နန့ဉ်လီၤကွၢ် WI DNR ဆဲးကျိးန့ဉ်တီၢ်တၢ်သံကွၢ်အပီးအလီၤလၢ apps.dnr.wi.gov/fishconsumptionadvisoryquery/ မ့တမ့ၢ်ဖးဒိစကဲာ် QR နီဉ်ဂံၢ်ခူညဉ်လၢစုထွဲတခီ ဒ်သိးကကွၢ်ဃု ခါခဲအံၤပုၤဟ့ဉ်ကုဉ်ညဉ်ဂ့ၢ်ဝီတဖဉ်ဒီး ဆူဉ်ချုတၢ်ဟ့ဉ်ကုဉ်တဖဉ်လၢ တၢ်တခွဲညဉ်အလီၢ်လၢနဘဉ်သးကတၢ်အဂီၢ်တက့ၢ်.

